1962

ଅକ୍ଟୋବର, 19

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ

ବନାମ

ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ ମହାପାତ୍ର

(ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ବି. ପି. ସିହ୍ନା, ପି. ବି. ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡ଼କର, କେ. ଏନ୍. ୱାଞ୍ଛୁ, କେ. ସି. ଦାସ ଗୁପ୍ତା ଏବଂ ଜେ. ସି. ଶାହା ନ୍ୟାୟାଧୀଶବୃନ୍ଦ)

ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ-ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ-ଦୁଇଟି ସମାନ୍ତରାଳ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉପଲବ୍ଧ-ଗୋଟିଏ ଅଧୀନରେ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟଟି ଅଧୀନରେ ନୁହେଁ-ଯଦି ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ- ଦଣ୍ଡ-ଯଦି ନ୍ୟାୟାଳୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିପାରିବେ-ଓଡ଼ିଶା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ) ନିୟମ, 1951-ବେସାମରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଆବେଦନ) ନିୟମ, 1930 -ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14,309,311 I

ଉତ୍ତରଦାତା , ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ଅଣ-ରାଜପତ୍ରିତ ସ୍ଥାୟୀ କର୍ମଚାରୀ, ଯାହାଙ୍କ ବିରୋଧରେ (i) ପାଞ୍ଚ ଥର ଅବୈଧ ପାରିତୋଷିକ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଏବଂ (ii) ସେ ତାଙ୍କ ଆୟର ବହିର୍ଭୂତ ସମ୍ପତ୍ତି ଦଖଲରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗରେ ଦୋଷାରୋପ କରାଗଲା । ରାଜ୍ୟପାଳ ତାଙ୍କ ମାମଲାକୁ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 309 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ) ନିୟମାବଳୀର ଧାରା 4 (1) ଅଧୀନରେ ଗଠିତ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ କଲେ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପ୍ରଥମ ଅଭିଯୋଗ ଅଧୀନରେ ପାଞ୍ଚଟି ଶୀର୍ଷକ ମଧ୍ୟରୁ ଚାରୋଟି ବିଷୟରେ ଏବଂ ତା ସହିତ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଭିଯୋଗଟି ପ୍ରମାଣିତ କଲେ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବାକୁ ସୁପାରିଶ କଲେ । ରାଜ୍ୟପାଳ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଦଣ୍ଡ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେବା ପରେ ତାଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କଲେ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ନିୟମ ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ତଦନ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରି, ଉତ୍ତରଦାତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କଲେ । ଏକ ପୂର୍ବ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ଦେଲେ ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ କିନ୍ତୁ ଯେହେତୁ ସେହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଅଧୀନରେ ଥିଲା, ତେଣୁ ଏହା ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଧାରକୁ ବିଚାରକୁ ନେବା ପାଇଁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ଏହା ଧରିନେଲେ

ଯେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଭିଯୋଗଟି ଏବଂ ପ୍ରଥମ ଅଭିଯୋଗର କେବଳ ଦୁଇଟି ଶୀର୍ଷକକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଗଲା ଏବଂ ଏହି ଅଭିଯୋଗ ଆଧାରରେ ବରଖାସ୍ତ ଦଣ୍ଡକୁ ବଜାୟ ରଖାଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହାର ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା ।

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଗଲା ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ, ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଦୁଇଟି ସମାନ୍ତରାଳ ନିୟମ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା, ଯଥା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ଏହା ଏପରି ଯେ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ବିବେକାଧିକାରର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେ କୌଣସିଟି ଅଧୀନରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଏକ ଅନୁମୋଦିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅପେକ୍ଷା କେବଳ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବେଆଇନ ଭେଦଭାବର ଅନୁମାନକୁ ଯଥାର୍ଥ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରେ ନାହିଁ । ଏହା ଏପରି ଯେ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରୁଥିବା ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ କରିବାର ଏପରି କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ , ଯାହା ବେଆଇନ ଭେଦଭାବର ଆବେଦନକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଏହା ଏକ ଆଧାର ନୁହେଁ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର କପୁର ସିଂହ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ, [1960] 2 S. C. R. 569 ଏବଂ ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସାଦ ବନାମ *ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ, A. I. Ř.1961* S. C. 1245 ମାମଲାଗୁଡିକୁ ଅନୁସରଣ କରାଗଲା ।

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଧୀରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସ, A. I. R. (1961) S. C. 1715, ମାମଲାରେ ପ୍ରଭେଦ ଦର୍ଶାଗଲା ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଗଲା ଯେ ଦଣ୍ଡର ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ କେବଳ ସାମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରାଯାଇଛି କି ନାହିଁ ତାହା ଦେଖିବାକୁ ପଡିବ; କିନ୍ତୁ ଯଦି ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ଦଣ୍ଡ ନିୟମାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ତେବେ ଏହା ଏଥି ସହିତ ଜଡିତ ନୁହନ୍ତି । ଦଣ୍ଡ ଦେବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଥିବା କାରଣ ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଦଣ୍ଡଟି ଉନ୍ମୁକ୍ତ । ଯଦି ଏହି ଆଦେଶକୁ କୌଣସି ବିଶେଷ

1962
ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ ମହାପାତ୍ର

କଦାଚାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ସମର୍ଥନ କରାଯାଇପାରିବ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଦଣ୍ଡ ଆଇନଗତ ଭାବରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରିବ, ତେବେ କେବଳ ସେହି ଆଧାରଟି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କରୁଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସହ ଗୁରୁତ୍ୱ ଲାଭ କରିଥାଆନ୍ତା କି ନାହିଁ ତାହା ବିଚାର କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ନୁହେଁ ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 213/1962 ।

କଟକ ଠାରେ ସ୍ଥିତ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର O. J. C. ସଂଖ୍ୟା 216/1957 ରେ ଫେବୃଆରୀ 17 ତାରିଖ,1959 ର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ *ଆର୍. ଗଣପତି ଆୟାର୍ ଏବଂ ପି. ଡି. ମେନନ୍* ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ *ଜି. ବି. ପାଇ, ବି. ପାର୍ଥସାରଥୀ, ଜେ. ବି. ଦାଦାଚାଞ୍ଜି* ଏବଂ *ଓ. ସି. ମାଥୁର ।*

1962. ଅକ୍ଟୋବର 19 । ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଶାହା

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଶାହାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । --ଏହା ପରଠାରୁ 'ଉତ୍ତରଦାତା' କୁହାଯାଉଥିବା ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ ମହାପାତ୍ର ପଞ୍ଜିକରଣ ବିଭାଗରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ସ୍ଥାୟୀ ଅଣ-ରାଜପତ୍ରିତ କର୍ମଚାରୀ ଥିଲେ ଏବଂ ଏକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ସମ୍ବଲପୁରରେ ଉପ-ନିବନ୍ଧକ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ସୂଚନା ମିଳିଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ଅଭ୍ୟାସଗତ ଭାବେ ଅବୈଧ ପାରିତୋଷିକ ପାଉଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ତାଙ୍କର ଆୟ ବହିର୍ଭୂତ ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ମାମଲାକୁ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 309 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ) ନିୟମାବଳୀ 1951ର ଧାରା 4 (1) ଅଧୀନରେ ଗଠିତ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ କରାଗଲା । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଦୁଇଟି ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ତଦନ୍ତ କଲେ, ଯଥା (1) ଯାହା ପାଞ୍ଚଟି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶୀର୍ଷକ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଅବୈଧ ପାରିତୋଷିକ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଦୋଷାରୋପ କରାଗଲା ଏବଂ (2) ଉପ-ନିବନ୍ଧକ ଭାବେ ସେ ଆୟ ବହିର୍ଭୂତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଧରିନେଲେ ଯେ ଦୁର୍ନୀତିର ପ୍ରଥମ ଅଭିଯୋଗରେ ପାଞ୍ଚଟି ଶୀର୍ଷକ ମଧ୍ୟରୁ ଚାରୋଟି ବିରୋଧରେ ଏବଂ ଆୟ ବହିର୍ଭୂତ ସମ୍ପତ୍ତି ଠୁଳ ଅଭିଯୋଗ ବିରୋଧରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱସନୀୟ ପ୍ରମାଣ ଅଛି ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବାକୁ

ସୁପାରିଶ କଲେ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅନୁମୋଦିତ ହେଲା ଏବଂ ସୁପାରିଶ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ କାହିଁକି ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରା ନଯିବ ତାହା ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ କୁହାଗଲା । ଉତ୍ତରଦାତା ଏକ ବିସ୍ତୃତ ଜବାବ ଦାଖଲ କଲେ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଲେ ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମ ବିରୋଧରେ ଏପରି ତଦନ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ଲୋକ ସେବା ଆୟୋଗଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରିବା ପରେ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ୟପାଳ 1957 ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 26 ତାରିଖର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଏହାପରେ ଉତ୍ତରଦାତା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଏବଂ 227 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ କରି ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦରଖାସ୍ତ କଲେ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ "ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଭିଯୋଗରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଏବଂ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶରେ ସମାପ୍ତ ହେଉଥିବା ସମଗ୍ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ" କୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ତାରିଖ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 26,1957ର ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନକରିବାକୁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ, ଏବଂ ଏକ ଘୋଷଣା ନିମିତ୍ତ ଯେ ସେ ଉପ -ନିବନ୍ଧକ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ପଦବୀରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବା ପାଇଁ ଏକ ପରମ ଆଦେଶର ଦରଖାସ୍ତ ମଧ୍ୟ କଲେ ।

ତାଙ୍କ ଆବେଦନର ସମର୍ଥନରେ ଉତ୍ତରଦାତା ଦାଖଲ କଲେ ଯେ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ ଅସିଦ୍ଧ ଥିଲା କାରଣ ଅଣ-ରାଜପତ୍ରିତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିୟମ, ଯାହା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ) ନିୟମାବଳୀ, 1951 ଅନୁଯାୟୀ ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟ ନିୟମାବଳୀର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିଥିଲେ । *ଧୀରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସ ବନାମ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମାମଲାରେ*[1] ସେମାନଙ୍କ ମତକୁ ଅନୁସରଣ କରି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାରକଲେ ଯେ ଆକ୍ଷେପିତ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଅସିଦ୍ଧ, ଏବଂ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ ଅକାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ଉତ୍ତରଦାତା ଏକ ପରମ ଆଦେଶ ପାଇବାକୁ ହକଦାର । ତେବେ, *ଧୀରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସଙ୍କ ମାମଲା* ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ଅଧୀନରେ ଥିବାରୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱିତୀୟ ଦାଖଲ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲେ ଯେ 1 (a) ଏବଂ 1 (e) ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ବ୍ୟର୍ଥ କରାଯାଇଛି କାରଣ ଏହା "ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମଗୁଡିକୁ ପାଳନ କରିବାରେ"

([1]) ଆଇ. ଏଲ୍ . ଆର୍ (1958) କଟକ 11

ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି , କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ପୁନଶ୍ଚ ଧରିନେଲେ ଯେ ଅଭିଯୋଗ 1 (c), 1 (d) ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ (2) ଉପରେ ହୋଇଥିବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ପ୍ରମାଣ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମଗୁଡିକୁ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡିକୁ ବ୍ୟର୍ଥ ବୋଲି ଦର୍ଶାଯାଇ ନାହିଁ । ତଦନୁସାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ଯେ ଯଦି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ *ଧୀରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସଙ୍କ ମାମଲା (1)* ସହିତ ଅସହମତି ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି, ତେବେ "ଅଭିଯୋଗ 1 (a) ଏବଂ 1 (e) ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମ ବିରୋଧୀ ବୋଲି ରଦ୍ଦ କରାଯିବା ଉଚିତ, କିନ୍ତୁ ଅଭିଯୋଗ 1 (c) ଏବଂ (d) କିନ୍ତୁ ଅଭିଯୋଗ (2) ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଭଙ୍ଗ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ", ଏବଂ "ସେହି ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକ ଆଧାରରେ, ବରଖାସ୍ତ ଦଣ୍ଡକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟଥା ତା ଠାରୁ କମ୍ ଦଣ୍ଡ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ କି ନାହିଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବା ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯିବ "।

"ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 132 ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଯୋଗ୍ୟତା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ସହିତ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରିଛନ୍ତି । *ଧୀରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସଙ୍କ* ମାମଲାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲେ ଯେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ଅଣ-ରାଜପତ୍ରିତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତର ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା: (i) ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ) ନିୟମାବଳୀ, 1951 (ଯାହାକୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ କୁହାଯାଏ) ଏବଂ (ii) ବେସାମରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଆବେଦନ) ନିୟମାବଳୀ 1930, ଯେଉଁଥିରେ ବିହାର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଅଧସ୍ଥନ ସେବା ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ଆବେଦନ ନିୟମାବଳୀ, 1935 (ଯେଉଁଗୁଡିକୁ ସାମୂହିକ ଭାବେ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମ କୁହାଯାଏ) ଭଳି ସହାୟକ ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ଏହି ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ନିୟମ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦଣ୍ଡ ଏବଂ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ ରଖିଥିଲା , ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ କି ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରୁଥିବା ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ନିୟମାବଳୀ ଅଧୀନରେ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିଥିବା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଯେ "ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ନିୟମ ମଧ୍ୟରେ ମୁଖ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ (1) ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଦଣ୍ଡର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ (2) ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାରରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଦଣ୍ଡ ସମେତ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସରକାରଙ୍କୁ ଦାଖଲ

1962
ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ ମହାପାତ୍ର
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଶାହା

କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହା ଏକ ସୁପାରିଶ ପ୍ରକୃତିର ହୋଇଥାଏ ଯାହାକୁ ସରକାର ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତି କିମ୍ବା ନ କରିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସରକାର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଆଦେଶ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଲୋକ ସେବା ଆୟୋଗଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 8 ର ଉପ-ନିୟମ (2) ଅନୁଯାୟୀ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 49 ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦଣ୍ଡ ବ୍ୟତୀତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାର କ୍ଷମତା ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଛି । ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାରକୁ ନିୟମ 9 ର ଉପନିୟମ (3) ଦ୍ୱାରା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବାରଣ କରାଯାଇଛି । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଏପରି କହୁନାହିଁ ଯେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ରାଜପତ୍ରିତ ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ଅଣ-ରାଜପତ୍ରିତ ହୁଅନ୍ତୁ, ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଉକ୍ତ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 4 ର ଉପନିୟମ (1) ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦ ଆଚରଣ କାର୍ଯ୍ୟ, ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ଆରୋପିତ ହୁଏ ତାହାକୁ ସର୍ବଦା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ନିକଟକୁ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ କରାଯିବା ଉଚିତ । ତେଣୁ, ଯଦି ଦୁଇ ଜଣ ଅଣ-ରାଜପତ୍ରିତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଉଭୟ ସମାନ ମନ୍ଦ ଆଚରଣ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ଯେପରିକି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ନିର୍ବାହ କରିବାରେ ବିଫଳତା, ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣଙ୍କ ମାମଲା ଉକ୍ତ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ନିକଟକୁ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ କରିବା ଏବଂ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଅନ୍ୟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତ ତାଙ୍କ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ସରକାରଙ୍କ ଅବାଧ ବିଚାର ଉପରେ ଛାଡି ଦିଆଯାଇଛି । ପୂର୍ବୋକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଆବେଦନ କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ରହିବ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମାମଲାର ତାଙ୍କ ତତ୍କାଳୀନ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ବରଂ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଯଥା, ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତଦନ୍ତ କରାଯିବାର ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଲାଭ କରିବେ, ଯାହାଙ୍କର ସୁପାରିଶ ଲୋକ ସେବା ଆୟୋଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ଯାଞ୍ଚର ବିଷୟ ହେବ ଏବଂ ଦଣ୍ଡ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସରକାର ହିଁ ହେବେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ, ଯଦିଓ ସ୍ୱାଧୀନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ମାମଲାର ତଦନ୍ତ କରିବାର ସୁବିଧାକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯାଏ, ତାଙ୍କୁ ଆବେଦନ କରିବାର ଏକ ବୈଧାନିକ ଅଧିକାର ଦିଆଯାଏ । ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଯିଏକି ରାଜପତ୍ରିତ କିମ୍ବା ଅଣ-ରାଜପତ୍ରିତ ହୁଅନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସାଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରେ; ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଏକ କଠୋର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା

କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ପରିଷଦରେ ଆଗତ ହୋଇଥିବା ଯୁକ୍ତିକୁ ଏହିପରି ଅନୁଧାନ କଲେ ଯେ "ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଣ-ରାଜପତ୍ରିତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିଛି, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମ ତୁଳନାରେ କମ୍ ଲାଭଦାୟକ ଏବଂ ଅଧିକ କଠୋର ଏବଂ ଜଣେ ଅଣ-ରାଜପତ୍ରିତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକାକୁ ଏହି ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏକୁ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଅବାଧ ବିଚାରଧାରା ପ୍ରଦାନ କରିବା ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 14କୁ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିବ ।" ତଦନୁସାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ କରାଗଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ପରାମର୍ଶଦାତା ସେହି ଆବେଦନରେ ଭେଦଭାବ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ସଠିକତାକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ କୌଣସି ପ୍ରୟାସ କରିନଥିଲେ । ଶୁଣାଣି ସମୟରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ପୁସ୍ତକରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇନଥିଲା । ଆବେଦନକୁ ସମର୍ଥନ କରି ରାଜ୍ୟର ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଗତ ଏକମାତ୍ର ତର୍କ ଥିଲା ଯେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ସମୟରେ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ଏକମାତ୍ର ନିୟମ ଯାହା ଅନୁଯାୟୀ ତଦନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇପାରିବ ତାହା ହେଉଛି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ତେଣୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁରୂପ ସୁରକ୍ଷା ଖଣ୍ଡରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଲେ ଯେ ଯଦି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା, ଏବଂ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା ଯାହା "ଅଧିକ କଠୋର" ଏବଂ "ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରତି ପକ୍ଷପାତପୂର୍ଣ୍ଣ" ଥିଲା, ଭେଦଭାବର ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ମାମଲା ଉଠିଥିଲା, ଏବଂ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇଥିବା ତଦନ୍ତ ଆଦେଶ ଏବଂ ତାର ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନଗୁଡିକ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14 ର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିଥିବା ହେତୁ ରଦ୍ଦ ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ତଦଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟର ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଲେ । ଏହା ପରେ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ରାୟର ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଗଲା, ଏବଂ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଗଲା ଯେ ବିହାର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଅଧସ୍ଥନ

ସେବା ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ଆବେଦନ ନିୟମାବଳୀ, 1935 ବୈଧାନିକ ନିୟମ ନୁହେଁ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ "ଆଇନ" କୁ ସୂଚାଉନଥିଲା, ଏବଂ "ଅଧିବକ୍ତାମାନଙ୍କ ପରିଷଦରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ବିଷୟଗୁଡିକରେ କିଛି ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ଯାହା ନଥିରେ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ତ୍ରୁଟିରେ ପରିଣତ ହେଲା ।" ଏପରିକି ସେହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ମତ ଯାହା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀରେ "ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକ କଠୋର ଏବଂ ପକ୍ଷପାତପୂର୍ଣ୍ଣତାକୁ ସୂଚାଏ , ଯାହାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା" ତାହା ନିୟମର ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଉପରେ ତିଷ୍ଠି ରହିପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟର ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କଲେ ।

ଏହି ଆବେଦନରେ ବିହାର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଅଧସ୍ଥନ ସେବା ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ଆବେଦନ ନିୟମାବଳୀ , 1935 ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକାରଣ) ନିୟମାବଳୀ, 1951ର ନକଲଗୁଡିକ ରଖାଯାଇଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିୟମାବଳୀଗୁଡିକ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀକୁ ସୂଚାଏ ଯେଉଁଥିରେ ' ନିୟମ 2 (c) ରେ ସରକାରୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରିବାବେଳେ ମନ୍ଦ ଆଚରଣ', ନିୟମ 2 (d) ରେ 'କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ନିର୍ବାହ କରିବାରେ ବିଫଳତା' ଏବଂ ନିୟମ 2 (e) ରେ 'ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୈତିକତା' ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି । ନିୟମ 3 (4) ଅନୁଯାୟୀ, ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ୍ରମେ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କୁ ସହଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଜଣେ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କର ସହାୟତା ଲୋଡିବାଲାଗି ପ୍ରାବଧାନ ରଖାଯାଇଛି, ଯେଉଁ ବିଶେଷଜ୍ଞ, ଆରୋପିତ ହୋଇଥିବା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚତର ପାହ୍ୟାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥାନ୍ତି । ନିୟମ 4 ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟପାଳ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରସଙ୍ଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମମାଲାଗୁଡିକୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ଅଧିକୃତ ଅଟନ୍ତି -

(a) ସରକାରୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରିବାବେଳେ ମନ୍ଦ ଆଚରଣ କରିବା ;

(b) କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ଠିକ୍ ଭାବେ ନିର୍ବାହ କରିବା କରିବାରେ ବିଫଳତା ;

(c) ଦଶ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟକାଳର ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ସାଧାରଣ ଅକ୍ଷମତା :

ଏବଂ

(d) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୈତିକତା ।

ନିୟମ 7 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏପରି ତଦନ୍ତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହା ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିପାରନ୍ତି ଏବଂ ତଦନ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିରପେକ୍ଷତା ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବେ କିନ୍ତୁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ପ୍ରମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ । ନିୟମ 7 ର ଖଣ୍ଡ (3) ରେ ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହାର ସୁପାରିଶ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗର ସାରମର୍ମ ରଖିବେ ଏବଂ ଯଦି ସେ ପଳାତକ କିମ୍ବା ନିଖୋଜ ନୁହଁନ୍ତି, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଅଭିଯୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିବରଣୀ ଦେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ମୌଖିକ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଲିଖିତ ଭାବରେ ଏକ ସୁଯୋଗ ଦେବେ । ନିୟମ 8 ରେ ପ୍ରାବଧାନ ରଖଯାଇଛି ଯେ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ମାମଲାର ଏକ ନଥି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ ଯେଉଁଥିରେ ଏହା ଅଭିଯୋଗ, ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଏବଂ ଏହାର ନିଜସ୍ୱ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବେ ଏବଂ ଯଦି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରାଯିବ, ତେଣୁ ଦଣ୍ଡ ବିଷୟରେ ଏହାର ସୁପାରିଶ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ । ନିୟମ 9 ରେ ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି ଯେ ରାଜ୍ୟପାଳ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସୁପାରିଶ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପରେ, ଦଣ୍ଡର ଏପରି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିପାରିବେ ଯାହା ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିବେ । ନିୟମ 9 ର ଖଣ୍ଡ (3) ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଆବେଦନ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ନିଷିଦ୍ଧ । ବିହାର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଅଧସ୍ଥନ ସେବା ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ଆବେଦନ ନିୟମାବଳୀ, 1935 ର ନିୟମ 1 ର ଖଣ୍ଡ (iii) ଦ୍ୱାରା ଏହା ପ୍ରାବଧାନ କରାଯାଇଛି ଯେ ବିହାର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରଶାସନିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା ଅଧସ୍ଥନ ସେବାର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ନିୟମ ଲାଗୁ ହେବ, କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଯାହାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା କୌଣସି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ତାହା ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରାବଧାନ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିଲା । ନିୟମ 2 ଅନୁଯାୟୀ ଆଦେଶରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଦଣ୍ଡ "ଉତ୍ତମ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାରଣ ପାଇଁ" ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ । ବରଖାସ୍ତ, ଅପସାରଣ କିମ୍ବା ହ୍ରାସ ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଅନୁସରଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା, ବେସାମରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଆବେଦନ) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 55 ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରି ସମାନ ହେବ । ଏହା ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୁଏ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଏବଂ ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତ କରିବା ସମୟରେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ଅଧିକ ବିସ୍ତୃତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ବ୍ୟତୀତ, ବିହାର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ପରିଷଦର ବିବିଧ ନିୟମାବଳୀ, 1928 ର ନିୟମ 172 ରୁ 178 ରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀକୁ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡିବ । ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 4 ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ ଅଧସ୍ଥନ ସେବାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ, ନିୟମ 2 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରୁଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ତୁରନ୍ତ ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ଏବଂ ଏହା ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟଥା ତାଙ୍କ ସେବା ନିବୃତ୍ତିରେ କରିବାର ପହଞ୍ଚିବା ମଧ୍ୟ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ । ବେସାମରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ,

ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଆବେଦନ) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 55, ଯାହା ନିୟମ 2ର ଟିପ୍ପଣୀରେ ସୂଚା ଯାଇଛି, ଯେତେଦୂର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ , ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲିଖିତ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି, ଯେଉଁ ଆଧାରରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି, ତାହାକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଭିଯୋଗ କିମ୍ବା ଅଭିଯୋଗ ହିସାବରେ କରିବାକୁ ହେବ, ଯାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ବିବୃତି ସହିତ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଜଣାଇଦିଆଯିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମାମଲା ଉପରେ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ସମୟରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯିବ :ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ପ୍ରତିରକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ଦାଖଲ କରିବେ ଏବଂ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବେ ଯେ ସେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ଶୁଣାଣି ଚାହୁଁଛନ୍ତି କି ନାହିଁ : ଯଦି ସେ ଚାହାଁନ୍ତି, କିମ୍ବା ଯଦି ସମ୍ପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତି, ତେବେ ଏକ ମୌଖିକ ତଦନ୍ତ କରାଯିବ, ଯେଉଁଥିରେ ଯେଉଁ ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ନାହିଁ ସେ ବିଷୟରେ ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣର ତଦନ୍ତ କରାଯିବ ଏବଂ ଆରୋପିତ ବ୍ୟକ୍ତି ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଜେରା କରିବାକୁ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଅନୁଯାୟୀ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଡାକରା ଦେବା ପାଇଁ ହକଦାର, ଯଦି ତଦନ୍ତ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ଅଧିକାରୀ ଲିଖିତ ଭାବରେ ନଥିଭୁକ୍ତ କରି ବିଶେଷ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାରଣ ପାଇଁ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଡାକିବାକୁ ମନା କରନ୍ତି l ନିୟମ 55 ଆହୁରି ମଧ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ପ୍ରମାଣର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ଏବଂ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଏକ ବିବୃତି ଏବଂ ଏହାର ଆଧାର ରହିବ ଏବଂ ନିୟମର ସମସ୍ତ କିମ୍ବା କୌଣସି ପ୍ରାବଧାନ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମାମଲାଗୁଡିକରେ, ବିଶେଷ ଏବଂ ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ପାଇଁ ଲିଖିତ ଭାବରେ ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ, ଯେଉଁଠାରେ ନିୟମର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପାଳନ କରିବାରେ ଅସୁବିଧା ହୁଏ, ଛାଡ କରାହେବ ଏବଂ ଆରୋପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ ନକରି ସେହି ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ଛାଡ କରାଯାଇପାରିବ l

ଏହା ସହଜରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀରେ ବିସ୍ତୃତ ପ୍ରାବଧାନ ରଖାଯାଇଥିବାବେଳେ, ଯେଉଁ ଆଧାରଗୁଡିକରେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସରକାରୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରିବାବେଳେ ମନ୍ଦ ଆଚରଣ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ନିର୍ବାହ କରିବାରେ ବିଫଳତା, ସାଧାରଣ ଅକ୍ଷମତା କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୈତିକତା ପାଇଁ ତଦନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇପାରେ, ସେହିପରି ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ 'ଉତ୍ତମ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାରଣ' ପାଇଁ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ମଧ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ l ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି କିଛି ମାତ୍ରାରେ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ, କିନ୍ତୁ ଯଦି ଏଥିରେ ଅନ୍ୟକିଛି ଆଧାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ, ଏହା ଆମ ରାୟରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 4 ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ l ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ତଦନ୍ତରେ ଅନୁସରଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା କୌଣସି ରୂପେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇ ନାହିଁ l କିନ୍ତୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ସୂଚିତ ଯେ ସରକାରୀ

କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକର ସାରାଂଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ମୌଖିକ କିମ୍ବା ଲିଖିତ ଭାବେ ତାଙ୍କର ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକର ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ କରିବାପାଇଁ ଏକ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯିବ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ପ୍ରମାଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ତଦନ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟ ଏବଂ ନିରପେକ୍ଷତାର ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମାର୍ଗଦର୍ଶିତ ହେବା ଜରୁରୀ । ବେସାମରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଆବେଦନ) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 55 ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହା ନିୟମ 2 ଅନୁଯାୟୀ ଟିପ୍ପଣୀ ଆଧାରରେ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଛି, ତାହାକୁ ଅଧିକ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ଏହାର ସାରମର୍ମରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 7 ଅନୁଯାୟୀ ଉଲ୍ଲେଖଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାଠାରୁ ଭିନ୍ନ ନୁହେଁ ।

ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଦଣ୍ଡବିଧାନଗୁଡିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିନାହାନ୍ତି ଯେଉଁଗୁଡିକୁ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ କିନ୍ତୁ ଅପରପକ୍ଷରେ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀ ବିଭିନ୍ନ ଦଣ୍ଡବିଧାନଗୁଡିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଛି ଯେପରି ତିରସ୍କାର, ବେତନ ବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ପଦୋନ୍ନତି ରେ ବାଧା ଯେଉଁଥିରେ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ସତ୍ତ୍ୱେ ବେତନ ବୃଦ୍ଧି ନକରିବା, ଏକ ନିମ୍ନ ପଦକୁ କିମ୍ବା ବେତନ ହାରକୁ କିମ୍ବା ବେତନ ହାରର ଏକ ନିମ୍ନ ସ୍ତରକୁ ଖସାଇ ଆଣିବା, ଆଦେଶର ଉଲଂଘନ କିମ୍ବା ଅବହେଳା ଯୋଗୁ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରତି ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ କ୍ଷତିର କିଛି ଅଂଶ କିମ୍ବା ତାହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଶିକୁ ଆଦାୟ କରିବା, ଜୋରିମାନା, ବେସାମରିକ ସେବାରୁ ହଟାଇଦିଆଯିବା ଯାହା ତାଙ୍କୁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ନିଯୁକ୍ତିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବନାହିଁ ଏବଂ ବେସାମରିକ ସେବାରୁ ବହିଷ୍କୃତ କରାଯିବା ଯାହା ତାଙ୍କୁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ନିଯୁକ୍ତିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବ । କିନ୍ତୁ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରୁଥିବା ଦଣ୍ଡବିଧାନର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ ବିଫଳତା ମଧ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଭିନ୍ନତାକୁ ସୂଚିତ କରେ ନାହିଁ । ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 2 କେବଳ ବିଭିନ୍ନ ଦଣ୍ଡବିଧାନଗୁଡିକର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରେ ଯେଉଁଗୁଡିକୁ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରେ । ଏହି ତାଲିକାଟି ସୁବିସ୍ତୃତ, ଏବଂ ଏହା କର୍ତ୍ତବ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା ଦଣ୍ଡ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦଣ୍ଡକୁ କେବେ ଲାଗୁ କରେ ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡଗୁଡିକ କୌଣସି ରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇନାହିଁ, କିନ୍ତୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅବହେଳାର ଗମ୍ଭୀରତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଉପଯୁକ୍ତ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ଲିଖିତ ବିବରଣୀ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପରେ ଏହା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ବିବେକାଧିକାର ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ ।

ସର୍ଦ୍ଦାର କାପୁର ସିଂହ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ ମାମଲାରେ(1)ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଯଦି ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଦ୍ଧତି ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବେସାମରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଆବେଦନ) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 55

(1) [1960] 2 ଏସ୍ . ସି . ଆର୍ . 569

ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାଠାରୁ ସବିଶେଷ, ଯଦି ଉଭୟ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ଏବଂ ଯେଉଁ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଅଭିଯୋଗକୁ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ଦାବି କରାଯାଏ ଏବଂ ଯଦି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଚାହାଁନ୍ତି ଯେ ସେ ମୌଖିକ ଶୁଣାଣି ଏବଂ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ ଦାବି କରିପାରିବେ, ତେବେ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଭେଦଭାବ ରହିଛି । *ସର୍ଦ୍ଦାର କାପୁର ସିଂଙ୍କ*[1] *ମାମଲାରେ* ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଗଲା ଯେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ (ତଦନ୍ତ) ଅଧିନିୟମ, 1850 ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ତଦନ୍ତ ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅସିଦ୍ଧ ଥିଲା ଯେଉଁଠାରେ କି ବେସାମରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଆବେଦନ) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 55 ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁଯାୟୀ ତଦନ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଧରି ନେଲେ ଯେ ବେସାମରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଆବେଦନ) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 55 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସ୍ଥିତିସ୍ଥାପକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଗଲା, କିନ୍ତୁ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ (ତଦନ୍ତ) ଅଧିନିୟମ, 1850 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯଥେଷ୍ଟ ଭିନ୍ନ ନୁହେଁ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇଥିବା ତଦନ୍ତ ଏବଂ କିନ୍ତୁ ବେସାମରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଆବେଦନ) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 55 ଅନୁଯାୟୀ ନ ହୋଇ, ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ (ତଦନ୍ତ) ଅଧିନିୟମ, 1850 ଅନୁଯାୟୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ଅସିଦ୍ଧ କରି କୌଣସି ଭେଦଭାବରେ ପରିଣତ ହେଲା ନାହିଁ । ସେହି ମାମଲାରେ ଏହା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଗଲା ଯେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପ୍ରତି କୌଣସି ପକ୍ଷପାତପୂର୍ଣ୍ଣତା ପ୍ରମାଣର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ଅନ୍ୟ ଏକ ଅନୁମୋଦିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅପେକ୍ଷା କେବଳ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ବେଆଇନ ଭେଦଭାବର ଅନୁମାନକୁ ଯଥାର୍ଥ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବ ନାହିଁ ।

ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ଉପରିସ୍ଥ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବା ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବା ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ଆବେଦନ କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହା ମଧ୍ୟ ବେଆଇନ ଭେଦଭାବର ଆବେଦନକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ଏକ ଆଧାର ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । *ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସାଦ ବନାମ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ମାମଲାରେ*[2] , ଓଡ଼ିଶା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଭଳି ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ତଦନ୍ତ, ଯାହା ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରୁଥିବା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ଆବେଦନର କୌଣସି ଅଧିକାର ନିମିତ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖିନଥିଲା, ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ବର୍ଗୀକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଭଳି ନିୟମ ଅଧୀନରେ ନୁହେଁ, ଯାହା ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟର ଚାକିରିରୁ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ଆବେଦନର ଅଧିକାର ନିମିତ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା

(1) [1960] 2 ଏସ୍ . ସି . ଆର୍ . 569
(2) [1962] 1 ଏସ୍ . ସି . ଆର୍ . 151

ରଖିଥିଲା, ତାହା ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ବିଚାରକୁ ନିଆଗଲା, ଏବଂ ଏହା ଧରିନିଆଗଲା ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ତଦନ୍ତ ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ନଥିଲା । ସେହି ମାମଲାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଜଣେ ପୋଲିସ ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ ଯାହାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସମ୍ବିଧାନ ପୂର୍ବରୁ ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପରେ ସମ୍ବିଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପରେ ତାଙ୍କର ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ ଦିଆଗଲା । ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ଏକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକର) ନିୟମାବଳୀ, 1947 ଅନୁଯାୟୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା । ଏହି ସମୟରେ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ପୋଲିସ୍ ନିୟାମାବଳୀ ମଧ୍ୟ ବଳବତ୍ତର ଥିଲା ଯାହାକୁ ଭାରତୀୟ ପୋଲିସ୍ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ରାଜ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ଜଣେ ପୋଲିସ୍ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା । ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟର ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀକୁ ପୋଲିସ୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 7 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟସ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ପୋଲିସ ବିନିୟମ, ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବିଧାନର ପ୍ରାବଧାନ ଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଅସଙ୍ଗତ ନଥିଲା, ସମ୍ବିଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକରୀ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 313 ଅନୁଯାୟୀ ବଳବତ୍ତର ରହିଥିଲା । ତେଣୁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ଜଣେ ପୋଲିସ୍ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ନିୟମ ଥିଲା । ପୋଲିସ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ପୋଲିସ୍ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ତଦନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବେ ଏବଂ ସେହି ତରଫରୁ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ନିୟମାବଳୀ 490 ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେଲା; ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 4 ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା । ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନିୟମର ବିଦ୍ୟମାନତା ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 4 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅଭିଯୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ଦୁଇଟି ନିୟମ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଅନୁଯାୟୀ ପୋଲିସ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରିବା ସମୟରେ ଭେଦଭାବ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସମାନ ସୁରକ୍ଷାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଠାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲେ । ଏହା ଧରିନିଆଗଲା ଯେ ସମ୍ବିଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପରେ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ) ନିୟମାବଳୀ, 1947 ଅନୁଯାୟୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ଜାରି ରହି ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14 ଅନୁଯାୟୀ ଥିବା ସୁରକ୍ଷାର ଉଲଂଘନ କରି କୌଣସି ବେଆଇନ ଭେଦଭାବରେ ପରିଣତ ହେଲା ନାହିଁ । ପୋଲିସ୍ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଧସ୍ତନ ପୋଲିସ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ଏକ ଆବେଦନ ତାଙ୍କଠାରୁ ଏକ ଉଚ୍ଚତର

କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପନ ହେଲା, ଯେତେବେଳେ କି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସୁପାରିଶକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶରୁ କୌଣସି ଆବେଦନ ହୋଇନଥିଲା । *ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଧୀରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସଙ୍କ ମାମଲାରେ(*[1] *)* ନିର୍ଣ୍ଣୟର ପ୍ରଭାବକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ଯାହା ଉପରେ ସେହି ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ନିର୍ଭର କରାଗଲା, ଏହା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଗଲା ଯେ ଏହି ମାମଲା ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ପାଇଁ ଏକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନୁହେଁ ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ବଳବତ୍ତର ଥିବା ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ନିୟମ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅପବ୍ୟବହାର ଅଭିଯୋଗରେ ତଦନ୍ତ କରିବା ନିମିତ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଆଶ୍ରୟ ଦ୍ୱାର ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଅଛି ଏବଂ ଯଦି ଏହି ନିୟମଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପାରିତ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ନିମିତ୍ତ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ ନାହିଁ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ ରଖେ, ତେବେ ତାହା ବେଆଇନ ଭେଦଭାବରେ ପରିଣତ ହୁଏ : *ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଧୀରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସଙ୍କ ମାମଲାରେ*[1]*)* ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିବା ଏକମାତ୍ର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଥିଲା ଯେ ଏକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ନିୟମ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା, ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରାଗଲା ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଯାହା ଅନୁଯାୟୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ କରାଗଲା ତାହା "ଅଧିକ କଠୋର" ଏବଂ "ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପ୍ରତି ପକ୍ଷପାତପୂର୍ଣ୍ଣ" ଥିଲା । ଏହା ପରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଧରି ନେବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ଯେ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ (ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ) ନିୟମାବଳୀ, 1947 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଏବଂ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ପୋଲିସ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ତଦନ୍ତ ସାରତଃ ସମାନ ଏବଂ ଏହା କେବଳ ଏକ ଅଧସ୍ତନ ପୋଲିସ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଦଣ୍ଡ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ଥିଲା ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସୁପାରିଶକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏପରି କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା, ଯାହା *ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀକୁ ରଦ୍ଦ କରିବାରେ* ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଯଥାର୍ଥତାକୁ ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ଆଦେଶ କରି କୌଣସି ଭେଦଭାବ କରିନଥିଲା । *ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସାଦଙ୍କ ମାମଲାରେ*[(1)] ଏହା ଏପରି ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଗଲା ଯେ (1):

> " ପୋଲିସ୍ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 490 , ପୋଲିସ୍ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତଦନ୍ତରେ ଅନୁସରଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସ୍ଥିର କରେ, ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ ୫ ଓ ୨ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସରଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାଗୁଡିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରନ୍ତି । ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସାରତଃ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ଏହାର ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱଭାବରେ ତଦନ୍ତ ଅର୍ଦ୍ଧ-ନ୍ୟାୟିକ ଅଟେ ।

---

(1) ଏ . ଆଇ . ଆର୍ . (1961) ଏସ୍ . ସି . 1715

(1) [1962] 1 ଏସ୍ . ସି . ଆର୍ . 151

ତଦନ୍ତର ସ୍ୱଭାବରୁ ଏହା ସହଜରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ ଯେ ତଦନ୍ତକାରୀ ସଂସ୍ଥା ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ପ୍ରତି ଆଭିମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ହେବା ଉଚିତ । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ନିୟମ 490 ଅନୁଯାୟୀ, ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେବ, କିନ୍ତୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 8 ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିରପେକ୍ଷତା ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟ ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବେ ଏବଂ କିନ୍ତୁ ପ୍ରମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଆବଦ୍ଧ ହେବେ ନାହିଁ । ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଗଲା ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନଥି ପ୍ରମାଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତି ଯାହା ଶୁଣାକଥା ଅଟେ, ପୋଲିସ୍ ବିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସାକ୍ଷ୍ୟ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ତେଣୁ ସେପରି ଶୁଣାକଥାକୁ ବାଦ ଦିଆଯାଏ । ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ଏପରି କୌଣସି ଭେଦଭାବର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ଯଦିଓ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ପ୍ରମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଆବଦ୍ଧ ନୁହନ୍ତି, ଏହା କେବଳ ଏପରି ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିପାରିବେ ନାହିଁ, ଯାହା ଶୁଣାକଥା ଅଟେ କାରଣ ଏହି ପ୍ରକୃତିର ତଦନ୍ତରେ ଏପରି କରିବା ନିରପେକ୍ଷତା ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମଗୁଡିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହେବ । ପୋଲିସ ନିୟାମାବଳୀର ନିୟମ 490 ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀର ଧାରା 8 ଅନୁଯାୟୀ ନଥିକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଡାକରା ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସାରତଃ ସମାନ । ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ, ପୋଲିସ ବିନିୟମରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ବିଚ୍ୟୁତି ରହିଛି ଯାହା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀକୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରତି ପକ୍ଷପାତିତାରେ ପରିଣତ କରେ, ଯାହାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସେହି ନିୟାମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ତଦନ୍ତ କରାଯାଏ । ପ୍ରଥମତଃ, ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ, ଯାହା ପୋଲିସ୍ ବିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଛି; ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ରାଜ୍ୟପାଳ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସୁପାରିଶ ଅନୁଯାୟୀ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଏବଂ ତୃତୀୟତଃ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ତଦନ୍ତ ଅଧୀନରେ ଥିବା ମାମଲାର ଜଟିଳତା ଆରୋପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିକୁ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ କରେ, ତେବେ ତଦନ୍ତରେ ପରାମର୍ଶଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସହାୟତାର ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଏ ଯେ , ଏହି ତିନୋଟି ବିଚ୍ୟୁତି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀକୁ କେବଳ ଭେଦଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ ବରଂ ଏହି

ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ କରାଯାଏ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ ପକ୍ଷପାତପୂର୍ଣ୍ଣତାକୁ ସୂଚାଏ । ଆମ ମତରେ, ଏହି ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତିପୋଷଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ପୋଲିସ୍ ନିୟମାବଳୀ, ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡିକ ପୋଲିସ୍ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ତଦନ୍ତ ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି, ସେଗୁଡିକୁ ପୋଲିସ୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 7 ଅନୁଯାୟୀ ଜାରି କରାଯାଇଛି, ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ କିମ୍ବା ପୋଲିସ୍ ନିୟମ, ରାଜ୍ୟପାଳ ପାରିତ କରିପାରୁଥିବା ପଦବୀରେ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ହ୍ରାସ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ ଆଦେଶର ପ୍ରାବଧାନ ରଖନ୍ତି ନାହିଁ । ଜଣେ ପୋଲିସ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶକୁ ଆବେଦନ ଯୋଗ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ବେଳେ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶକୁ ଆବେଦନ ଯୋଗ୍ୟ କରାଯାଇନଥିବାର ଏପରି ତଥ୍ୟ ଏପରି ଏକ ଆଧାର ନୁହେଁ ଯାହା ଉପରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀର ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ । ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଆଦେଶ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ଯିଏ ନିଜେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିଷ୍ପତି ନେବେ । ଆଇନର ସମାନ ସୁରକ୍ଷା, ସମାନ ସ୍ଥିତିରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଭେଦଭାବ ନକରି, ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ମାନଙ୍କୁ ସମାନ ରୂପେ ବିବେଚନା କରେ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତ ଭିନ୍ନତା ଆଧାରରେ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କରିବାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର କ୍ଷମତାକୁ ସମାନ ସୁରକ୍ଷା ଖଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ଛଡାଇନିଆଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ପୋଲିସ୍ ବିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ପୋଲିସ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀର ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଉପରେ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରି, ଏବଂ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ଥିବାବେଳେ ଆବେଦନ କରିବାର ଏପରି କୌଣସି ଅଧିକାରର ପ୍ରାବଧାନ ନରଖି , ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14 ର ପ୍ରୟୋଗକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିବା କୌଣସି ଭେଦଭାବକୁ ପରିସରଭୁକ୍ତ କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସାଦ ବନାମ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ମାମଲାରେ(1) ଏହି ଆବେଦନକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଗଲା ଯେ ଏକ ପ୍ରକାରର ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରୁଥିବା ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ଅଛି, ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରରେ ଏପରି କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହା ଧରି ନିଆଯିବା ଉଚିତ ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରୁଥିବା ପ୍ରଶାସନିକ ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ ଅଧିକାରର ବିଦ୍ୟମାନତା

(1) [1962] 1 ଏସ୍ . ସି . ଆର୍ . 151

ଏବଂ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏପରି ଏକ ଆବେଦନ ଅଧିକାରର ଅନୁପସ୍ଥିତି, ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 14 କୁ ବିରୋଧ କରି ଭେଦଭାବରେ ପରିଣତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଧରି ନେଇଛନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୋଗ (1) ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ (2) ର ଶୀର୍ଷକ (c) ଏବଂ (d) ଉପରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରମାଣ ଅଛି । ଅଭିଯୋଗ 1 (b) ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରାଗଲା ଏବଂ ଏହାର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲା ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଙ୍କ ମତରେ ଅଭିଯୋଗ 1(a) ଏବଂ 1(e) ସମ୍ବନ୍ଧରେ "ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମଗୁଡିକୁ ପାଳନ କରାଯାଇନଥିଲା " । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସୁପାରିଶ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଅଭିଯୋଗ 1(a), 1(e), 1 (c), 1(d) ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ (2) ଉପରେ ଏହାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ଥିଲା ଯେ ଅଭିଯୋଗ (1) ଅଧୀନରେ ଥିବା ଦୁଇଟି ଶୀର୍ଷକ ଉପରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ପ୍ରତିପୋଷଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ , କାରଣ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିବା ସମୟରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ନିୟମ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଉଚିତ ଯେ "ସେହି ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକ ଆଧାରରେ, ବରଖାସ୍ତର ଦଣ୍ଡକୁ ବଜାୟ ରଖାଯିବା ଉଚିତ୍ କି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟଥା କମ୍ ଦଣ୍ଡ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ କି ? " ଆମ ପାଇଁ ଏହାକୁ ବିବେଚନା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର , ଅଭିଯୋଗ 1 (a) ଏବଂ 1 (e) ଉପରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଏହା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟର୍ଥ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ବିବେଚନା କରିବା ଠିକ୍ ଥିଲା କି ନାହିଁ, କାରଣ ଆମ ରାୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଆଦେଶ ଦଣ୍ଡର ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାକୁ ସରକାରଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା, ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ କାରଣଗୁଡିକ ସ୍ଥିର କରିବୁ, ତଦନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିପୋଷଣ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶ କେବଳ 1 (a) ଏବଂ 1 (e) ଅଭିଯୋଗର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶକୁ ବେଆଇନ ଘୋଷଣା କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅଧିକାରିତାର କ୍ଷେତ୍ର ହୋଇଥାଆନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ ଅଭିଯୋଗର ପାଞ୍ଚଟି ଶୀର୍ଷକ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଭିଯୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିଲା ଏବଂ ସେହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଗୁରୁତର ଅବହେଳାରେ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତରେ ଦୋଷୀ ଥିଲେ, ତେଣୁ ଆମ ମତରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶର ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବାର କୌଣସି କ୍ଷମତା ନଥିଲା । ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ

ଦିଆଯାଇଥିବା ସାମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ହେଉଛି ଯେ ତାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି କରିଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅଧସ୍ଥନରେ ଥିବା କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ହଟାଇ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ, ଏବଂ ତାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଆଯିବାକୁ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ନଦେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ହଟାଇଦିଆଯିବା କିମ୍ବା ପଦବୀରେ ହ୍ରାସ କରାଯିବ ନାହିଁ । ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ପରିଦୃଷ୍ଟ ଭାବରେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 309 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିୟମଗୁଡିକ ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ମାମଲାରେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବାର ଆଦେଶକୁ ନେଇ ବିବାଦ ରହିଛି, ସେହି ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତିତ ନୁହଁନ୍ତି ଯେ ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥିବା ଦଣ୍ଡାଦେଶ, ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅପକର୍ମର ଗମ୍ଭୀରତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଉପଯୁକ୍ତ କି ନୁହେଁ ? ଯଦି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିୟମ ସହିତ ସୁସଂଗତ ହୋଇ ଏକ ତଦନ୍ତ କରାଯାଇଛି , ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଦାନକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଥିବା କାରଣ, ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ : କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡର ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଏହା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ଯଦି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ଯଦି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ସମସ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଛାଡି କେତେକ "ଅଭେଦ୍ୟ" ଅଟେ, ତେବେ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଆଦେଶ, ଯାହାଙ୍କ କ୍ଷମତାରେ ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଉପଯୁକ୍ତ ଦଣ୍ଡ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନାହିଁ, ତାହା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଥିଲା, ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡର ସମୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ନଥିଲା, କାରଣ ଆମେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ବରଖାସ୍ତ ଆଦେଶକୁ ସର୍ବଦା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛୁ, ଯଦି ତାହା ସାମ୍ବିଧାନିକ ସୁରକ୍ଷାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ପାଳନ କରିଛି, ତେବେ ତାହା ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଯଦି ଏହି ଆଦେଶକୁ ଆଇନଗତ ଭାବେ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରାଯାଇପାରୁଥିବା ଗୁରୁତର ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ସମର୍ଥନ କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହାକୁ ବିଚାର କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ନୁହେଁ ଯେ କେବଳ ସେହି ଆଧାରଟି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବାରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସହିତ ଅନୁରୂପ ଭାବେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଲାଭ କରିଥାଆନ୍ତା କି ନାହିଁ ? ଯଦି ତଦନ୍ତ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତରେ ଏକ ଅପକର୍ମ ମାମଲା ସୃଷ୍ଟି କରେ, କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସେହି ଆଦେଶର ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ନାହିଁ କାରଣ ଏହା ପ୍ରତୀତ ହୁଏ ଯେ ସମସ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଛାଡି କେତେକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟ ନିୟମର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ , ଆମ ରାୟରେ, ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଭୁଲ କରିଥିଲେ ।

1962
ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ବିଦ୍ୟାଭୂଷଣ ମହାପାତ୍ର
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଶାହା

ତେଣୁ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦିଆଯିବା ଆବଶ୍ୟକ I ମାମଲାର ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ I

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା I

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :
ତୁଷାର କାନ୍ତ ଗୋଛି
ଅନୁବାଦକ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।